

บทคัดย่อ

แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค ขณะเดียวกันก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างผลกำไรแก่ผู้ประกอบการ ด้วยเหตุนี้ นานาประเทศจึงออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้ออกแบบเพื่อป้องกันมิให้บุคคลอื่นนำแบบที่ไม่ใช่ของตนไปแสวงหาประโยชน์โดยมิได้ลงทุน ลงแรง อีกทั้งเพื่อเป็นการตอบแทนแก่เจ้าของความคิดในการใช้สติปัญญา ทูมเทแรงกาย สละเวลารวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ต้องสูญเสียไป

ระบบกฎหมายคุ้มครองสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในแต่ละประเทศทั่วโลก อยู่บนหลักการเดียวกันคือ “หลักดินแดน” ภายใต้หลักการดังกล่าวสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ จะเกิดจากการรับรองโดยกฎหมายภายในและมีผลคุ้มครองเฉพาะภายในดินแดนของแต่ละประเทศเท่านั้นจะไม่มีผลคุ้มครองในประเทศอื่นโดยอัตโนมัติ ดังนั้นหากผู้ประกอบการประสงค์จะให้แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของตนได้รับความคุ้มครองในประเทศใดจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายประเทศนั้นๆกำหนด ซึ่งแต่ละประเทศจะมีหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อขอรับความคุ้มครองแตกต่างกันไปอันเป็นการสร้างภาระยุ่งยากแก่ผู้ประกอบการในการขอความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในต่างประเทศ ผู้ประกอบการจึงไม่เห็นความสำคัญของการขอรับความคุ้มครองในต่างประเทศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันผู้ประกอบการพยายามขยายตลาดสินค้าของตนไปยังตลาดต่างประเทศ และมีผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหาการถูกละเมิดสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในต่างประเทศ ดังนั้นการคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแต่เพียงภายในประเทศจึงไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของแบบอีกต่อไป แต่เนื่องจากอุปสรรคที่จะต้องดำเนินการขอรับความคุ้มครองในทุกๆประเทศที่ผู้ประกอบการนำสินค้าและผลิตภัณฑ์เข้าไปวางจำหน่าย จึงมีผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อยที่มักตั้งคำถามว่ามีวิธีการใดบ้างที่จะยื่นขอรับความคุ้มครองในแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงครั้งเดียวแต่ให้ได้รับการคุ้มครองในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งจะช่วยผู้ประกอบการประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายอันเป็นต้นทุนการผลิต องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization, WIPO) จึงสร้างระบบการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ ภายใต้สนธิสัญญาพหุภาคีที่มีชื่อว่า ข้อตกลงเฮกว่าด้วยการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (The Hague Agreement Concerning the International Registration of industrial designs) ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการสามารถยื่นขอจดทะเบียนแบบ

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงครั้งเดียวแต่ระบุข้อคุ้มครองได้ในหลายประเทศที่เป็นสมาชิกของ
ข้อตกลงเฮกฯ โดยเฉพาะข้อตกลงเฮกฯ ภายใต้กรมสารเจนีวา 1999 ซึ่งเป็นกรมสารฉบับล่าสุดที่
มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจดทะเบียนระหว่างประเทศตามกรมสารฉบับ
เดิม โดยให้มีการผ่อนปรนและมีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้บังคับได้จริงในทาง
ปฏิบัติให้สอดคล้องกับระบบกฎหมายคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของหลายประเทศ
ประกอบกับปัจจุบันสหภาพยุโรปได้เข้าเป็นภาคีข้อตกลงเฮกฯ ภายใต้กรมสารเจนีวา 1999 แล้ว
ซึ่งก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างระบบการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่าง
ประเทศเข้ากับระบบการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระดับภูมิภาค หากประเทศไทย
เข้าเป็นภาคีข้อตกลงเฮกฯ ภายใต้กรมสารเจนีวา 1999 ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะป้องกันมิให้
ผู้ประกอบการชาวไทยถูกละเมิดสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในต่างประเทศ ทั้งยังเป็นการ
ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการชาวไทยในตลาดโลกอีกด้วย
อย่างไรก็ตามหากประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสมาชิกข้อตกลงเฮกฯ ภายใต้กรมสารเจนีวา 1999
ย่อมมีความผูกพันตามพันธกรณีในฐานะประเทศภาคีสมาชิกที่จะต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นเพื่อ
ประโยชน์อย่างสูงสุดที่ประเทศไทยจะได้รับจากการเข้าเป็นภาคีสมาชิก จึงต้องศึกษาถึงขั้นตอน
การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศตามข้อตกลงเฮกฯ ภายใต้กรมสาร
เจนีวา 1999 อันมีผลให้เกิดแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์ของไทยให้
สอดคล้องกัน รวมทั้งเตรียมความพร้อมในด้านอื่นๆ เพื่อรองรับกับมาตรฐานของระบบจดทะเบียน
แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ ดังนั้นวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จึงได้ประมวลหลักเกณฑ์
การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศตามข้อตกลงเฮกฯ ภายใต้กรมสาร
เจนีวา 1999 พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการอนุวัติกฎหมายให้สอดคล้อง รวมถึงการเตรียมความ
พร้อมด้านอื่นเพื่อรองรับกับอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต